

СОЦІАЛЬНА ПРОФІЛАКТИКА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЛЯ В РОБОТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ЛІЦЕЮ

Карпачова Анастасія

Здобувач 4 курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність 231 «Соціальна робота»

Науковий керівник

Залібовська-Ільніцька Зоя

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальних технологій
Житомирський державний університет імені Івана Франка

Проблема домашнього насильства є однією з найбільш актуальних у сучасному суспільстві, оскільки вона негативно впливає на фізичний, психологічний та соціальний розвиток дітей і підлітків. Дослідники зазначають, що сім'я не завжди виконує функцію безпечного середовища, а в окремих випадках стає джерелом травматизації особистості [3, с. 45].

У цьому контексті особливого значення набуває діяльність соціального педагога ліцею, який забезпечує профілактику, раннє виявлення та корекцію наслідків домашнього насильства.

Сутність домашнього насильства як соціально-педагогічної проблеми

Домашнє насильство визначається як сукупність дій фізичного, психологічного, економічного або сексуального характеру, що здійснюються в межах сім'ї [4, с. 27].

Науковці підкреслюють, що вплив насильства призводить до порушення соціалізації дитини, формування агресивної поведінки та емоційної нестабільності [3, с. 48].

Тривалий вплив насильства може викликати девіантну поведінку, проблеми у навчанні та труднощі у встановленні соціальних зв'язків [1, с. 112].

Роль соціального педагога у профілактиці домашнього насильства

Соціальний педагог є важливим суб'єктом профілактичної роботи в закладі освіти. Його діяльність включає:

- Виявлення дітей групи ризику;
- Діагностику сімейного середовища;
- Проведення профілактичних заходів;
- Взаємодію з батьками та соціальними службами [2, с. 63].

Як зазначає Кузьменко К. М., ефективність профілактики залежить від системного підходу та міжвідомчої співпраці [2, с. 65].

Основні напрями соціальної профілактики

Первинна профілактика

Первинна профілактика спрямована на попередження виникнення насильства шляхом формування у підлітків навичок ненасильницької поведінки [6, с. 39].

До її основних форм належать лекції, тренінги, виховні заходи.

Вторинна профілактика

Вторинна профілактика передбачає роботу з учнями групи ризику та їхніми сім'ями. Вона включає індивідуальні консультації, психологічну підтримку та корекційну роботу [4, с. 31].

Третинна профілактика

Третинна профілактика спрямована на допомогу постраждалим від насильства та включає соціальний супровід, реабілітацію та взаємодію з відповідними службами [5, с. 54].

Форми і методи роботи соціального педагога

У практиці ліцею ефективними є такі методи:

- Індивідуальні бесіди;
- Тренінги з розвитку емоційного інтелекту;
- Консультації для батьків;
- Інформаційні кампанії.

Дослідники наголошують, що створення безпечного освітнього середовища є важливою умовою профілактики насильства [7, с. 78].

Висновки

Отже, соціальна профілактика домашнього насильства є важливим напрямом діяльності соціального педагога ліцею. Її ефективність забезпечується комплексним підходом, що включає різні рівні профілактики, ранню діагностику та міжвідомчу взаємодію.

Список літератури

1. Рутьян Л. Г. Соціально-педагогічна профілактика домашнього насильства над жінками: дис. ... канд. Пед. Наук. – Київ, 2023. – 210 с. (Дата звернення 19.03.2026)
2. Кузьменко К. М. Соціальна профілактика домашнього насильства серед молоді. – Київ: НУБіП, 2025. – 120 с. (Дата звернення 19.03.2026)
3. Спіріна Т., Цвігун А. Домашнє насильство над дітьми як соціально-педагогічна проблема // Humanitas. – 2023. – №2. – С. 44–50. (Дата звернення 19.03.2026)
4. Литвиненко А. Г. Соціальна профілактика домашнього насильства над дітьми у центрах сім'ї. – Київ: КПІ, 2024. – 90 с. (Дата звернення 19.03.2026)
5. Савіна М. А. Соціальна профілактика домашнього насильства як напрям діяльності центрів сім'ї. – Київ, 2025. – 100 с. (Дата звернення 19.03.2026)
6. Цуркаленко Ю. В., Юрченко Р. А. Профілактика домашнього насильства у дитячому середовищі. – Дніпро, 2024. – 95 с. (Дата звернення 19.03.2026)